

Bs Hu^unh Minh Th^uo - Khoa ICU

T^ui Hoa K^h, có 1.7 tri^u l^uot vào c^op c^ou, nh^up viⁿ, và t^u vong hàng năm liên quan đ^un chⁿn th^ung s^o n^{ao} (TBI). Kho^{ng} 30% -45% nh^ung ng^u i b^u chⁿn d^ung, đ^uc bi^t là v^un d^ung vien d^uo*di* áp l^uc luy^un t^up. H^un n^ua, trong b^ui c^onh xung đ^ut g^un đ^ung Trung Đ^ong, chⁿn th^ung s^o n^{ao} trong qu^un đ^ui d^ua t^ung l^uen r^ut nhi^u, T^u ch^cc nghi^un c^ou và ph^at tri^un RAND Corporation b^{ao} cáo t^u l^u b^u chⁿn d^ung n^{ao} t^ui ph^ong m^u là 19%. V^ui m^ut s^o l^ung l^un ng^u i d^unh b^u h^ung nh^u v^uy, nh^ung n^u l^uc nghi^un c^ou d^ung k^u đang đ^uo*c* dành rieng cho vi^c chⁿn đoán và đ^uu tr^u chⁿn th^ung s^o n^{ao} t^u nh^u đ^un n^ung.

H^uu h^ut các chⁿn th^ung s^o n^{ao} (85% -90%) nh^u. Đ^unh nghĩa chính xác v^u chⁿn th^ung s^o n^{ao} nh^u thay đ^ui tùy thu^uc vào nguyên nh^ung th^ung đ^uo*c* m^ut t^un th^ung n^{ao} c^op t^unh do n^gng l^ung c^o h^uc vào v^ung đ^uu t^u các l^uc b^un ngo^{ai} bi^t u hi^un v^ui m^ut ý th^uc d^ui 30 ph^ut, m^ut tr^u nh^u d^ui 24 gi^u và đ^uo*m* Glasgow (GCS) 13-15 sau 30 ph^ut sau chⁿn th^ung ho^{oc} khi kh^um l^uam s^ung. Thu^ut ng^u "chⁿn d^ung" th^ung đ^uo*c* s^o d^ung thay th^u cho chⁿn th^ung s^o n^{ao} th^u nh^u.

Nghiên c^uu m^oi v^u ch^un th^ung s^o n^{ao} t^op trung vào ph^ung pháp t^ot nh^ut đ^o đánh giá b^unh nhân b^u ch^un đ^ong n^{ao}. Ch^ung h^un, khi nào n^{en} ch^op CT đ^uu ^ub^unh nhân đ^on khoa c^op c^u? ^ub^unh nhân có đ^om Glasgow là 15, ch^u có 5% s^o có k^ot qu^u xu^ut huy^ut trên CT đ^uu; V^a t^o l^un này t^{ang} l^{en} 30% ^ub^unh nhân có đ^om s^o GCS là 13, ch^u có 1% b^unh nhân có ch^un th^ung nh^u (đ^om GCS 13-15) s^o có k^ot qu^u trên CT đ^uu c^on can thi^p ph^uu thu^ut th^un kinh.

H^un n^ua, CT đ^uu có đ^o đ^oc hi^u r^ut th^up đ^oi v^ui t^on th^ung s^oi tr^uc lan t^oa (DAI), có th^u d^on đ^on các tri^u ch^ung đ^{ang} k^o và tiên l^ung kém h^un. MRI n^{ao} l^u m^ut xét nghi^um nh^uy c^om h^un cho các th^ung tích lan t^oa, nh^ung vi^cs^o d^ong MRI b^u gi^ui h^un b^ui chi phí và tính kh^u d^ong ^uc^os^o y t^o nh^ut đ^onh.

Vⁱ th^u, đ^ã có s^o quan t^{am} đ^on vi^c đánh giá sinh h^uc huy^ut thanh nh^u m^ut công c^o đ^o ch^un doán và d^o báo ch^un th^ung s^o n^{ao} nh^u. Các ch^u đ^om sinh h^uc đ^ã đ^ong c^ou g^un đ^ong bao g^um enolase neuron, creatinine kinase isoenzyme, protein c^o b^un myelin, protein ki^um s^oi th^un kinh đ^om, các protein liⁿk k^ot axit béo, t^ot axit, ubiquitin C-terminal hydrolase-L1 và các s^on ph^um suy thoái alpha II spectrin. Tuy nhiên, ch^u đ^om sinh h^uc đ^ong c^ou g^uu nh^ut là S100 β .

D^uu ^un sinh h^uc S100 β l^u protein g^un k^ot can-xi chính trong t^o bào hình sao và là d^uu hi^u c^oa t^on th^ung t^o bào hình sao ho^uc t^o vong. Vì S100 β đ^ong c^o gi^ui phóng sau ch^un th^ung n^{ao} n^{en} m^uc S100 β trong huy^ut thanh v^u m^ut lý thuy^ut có th^u l^u là d^uu hi^u c^oa th^ung tích. Đ^ã có m^ut s^o nghiên c^ou có m^uc đ^o S100 β huy^ut thanh t^ong quan v^ui các b^ut th^ung trên CT đ^uu, cho th^u vi^cs^o d^ong công th^uc sinh h^uc này có th^u l^u làm gi^um s^o CT đ^uu đ^ong c^o th^uc hi^un b^ui 30%. MRI b^ut th^ung cũng có t^ong quan v^ui n^ung đ^o S100 β huy^ut thanh tăng cao. Ngoài ra, S100 β có th^u h^uu ích trong vi^c d^o đoán b^unh nhân n^{ao} s^o ph^ui ch^uu đ^ong các tri^u ch^ung sau khi hôn mê kéo dài nh^u: nh^uc đ^uu, r^ui lo^un gi^uc ng^u và thay đ^oi tâm tr^ung - sau TBI nh^u. Tuy nhiên, m^uc dù nghiên c^ou d^oy h^ua h^un nh^uu, vào th^ui đ^om này, không có ch^u d^uu sinh h^uc n^{ao} đang đ^ong c^ou g^uu nh^ut là m^ut c^o ch^u có th^u đ^o theo dõi s^o ph^uc h^ui sau khi b^u ch^un đ^ong n^{ao}.

Ph^un x^u c^ong h^ung t^o (MR) l^u đánh giá ch^uc n^{ang} c^oa quá trình trao đ^oi ch^ut c^oa n^{ao} và đang n^ui l^{en} nh^u là m^ut công c^o h^uu hi^u đ^o đánh giá s^o thay đ^oi chuy^un hoá sau TBI nh^u. N-acetylaspartate (NAA) l^u axit amin N-acetyl hóa đ^oc hi^u nh^ut trong mô não và đ^ã đ^ong c^o gi^ud^onh l^u có ích trong vi^c đ^ot^un th^ung n^{ao} sau khi b^u ch^un đ^ong. Đo NAA b^ung quang ph^u MR đang n^ui l^{en} nh^u là m^ut c^o ch^u có th^u đ^o theo dõi s^o ph^uc h^ui sau khi b^u ch^un đ^ong n^{ao}.

Vⁱt b^ui Biên t^up vien

Th^u ba, 28 Th^{ang} 3 2017 13:09 - L^un c^op nh^ut cuⁱ Th^u ba, 28 Th^{ang} 3 2017 13:24

Đ^uu tr^u

nh^hng b^unh nh^un b^u ch^un th^ung n^{ao} nghi^m tr^ung h^un vⁱ đ^um Glasgow<13, CT đ^uu l^a b^ut bu^c, v^a ch^un doán th^ung d^un gi^mn h^un. Trong nh^hng tr^ung h^up n^{ay}, t^up trung v^ao đ^uu tr^u ch^u kh^ong ph^ui l^a ch^un doán. Nh^uu nh^un nghi^m c^uu d^a đ^uu tra c^ac can thi^p c^o th^u đ^uu c^s d^ung trong giai doⁿ c^op t^{inh} n^{ay} sau khi m^ut TBI n^ung c^o th^u n^hnh h^ung d^un k^ut c^uc v^a c^ac h^ung d^un đ^uu tr^u m^oi d^ang đ^uu c^h thi^p l^op.

Corticosteroid t^u l^au d^uc s^o d^ung trong TBI c^op t^{inh} vⁱ ch^ung d^uu c^h cho l^a l^am gi^m áp l^oc n^hi s^o. Tuy n^{hi}en, c^ac nghi^m c^uu g^un d^ay d^a ph^{at} hi^mn t^u l^o vong t^{ang} l^en sau khi d^ung steroid l^ab^unh nh^un ch^un th^ung n^{ao}, v^a vⁱ lý do n^{ay}, hi^mn nay h^u d^a kh^ong d^uu c^h d^unh. Thay v^ao đó, n^uu ch^u d^unh gi^m áp l^oc n^hi s^o, mannitol 20% v^a mu^ui l^u tr^ung(NaCl 3%, NaCl 7,5%) l^a nh^hng bi^un ph^{ap} can thi^p d^uu c^h d^u ngh^u. H^u th^{an} n^{hi}u t^u c^ung d^uu c^h nghi^m c^uu vⁱ hy vⁱng c^ui thi^p k^ut qu^u, nh^ung n^o ch^ua d^uu c^h ch^ung minh c^o vai tr^o b^uo vⁱ t^u b^o th^un kinh trong v^ong 48 gi^m d^uu t^uen. Progesterone v^a c^ac ch^ut chuy^un h^oa c^ua n^o h^ua h^un b^uo vⁱ t^u b^o th^un kinh, nh^ung c^ac d^u li^u g^un d^ay nh^ut ch^u ra r^ung ch^ung kh^ong n^hnh h^ung d^un t^u l^o vong ho^uc t^ut sau d^o.

Cuⁱ c^ung, ph^ung ph^{ap} can thi^p ph^uu thu^ut gi^m i^áp l^a cách ti^p c^un d^uu c^h s^o d^ung d^u gi^m áp l^oc n^hi s^o sau ch^un th^ung n^{ao} b^ung cách l^oy b^u m^ut ph^un c^ua h^up s^o - m^ut s^o can thi^p th^ung ch^u d^uu c^h hi^mn sau khi d^uu tr^u b^uo t^un th^ut b^ui. M^ut s^o thi^p nghi^m ng^uu n^{hi}en cho th^uy gi^m t^u l^o vong l^o 6 th^{ang} sau khi c^ut ph^un x^ung s^o. Nh^ung nghi^m c^uu d^ang d^uu c^h ti^p t^uc d^u nh^ung b^unh nh^un b^u TBI n^ung c^o th^u d^uu c^h h^ung n^hiu l^oi ích t^u s^o can thi^p m^unh m^un^{ay}.

Trong giai doⁿ tr^ung, c^o m^ut s^o thu^uc d^a cho th^uy m^ut s^o l^oi ích trong vi^cc c^ui thi^p ph^uc h^ui. C^ac t^{ac} nh^un l^am t^{ang} catecholamine nh^u dextroamphetamine, amantadine, bromocriptine, levodopa, bupropion, atomoxetine v^a modafinil d^a cho th^uy nh^ung b^ung ch^ung kh^oac nhau vⁱ hi^mu qu^u trong vi^cc c^ui thi^p ch^uc n^{ang} khi s^o ch^uý v^a t^uc d^u x^uly gi^m. M^ut ph^{an} t^{ich} vⁱ thu^uc d^ui kh^ong giao c^um g^un d^ay trong TBI cho th^uy m^ut l^oi ích d^ung k^u l^ab^unh nh^un TBI trong vi^cc t^{ang} c^ung s^o ch^uý nh^ung kh^ong c^o t^{ac} d^ung t^{ich} c^uc l^anh ho^uc t^uc d^u x^uly c^ua n^{ao}.

M^ut t^{ac} nh^un kh^oac d^a cho th^uy h^ua h^un d^ung k^u trong TBI n^ung l^a amantadine, m^ut ch^ut d^ui kh^ong NDA methyl-d-aspartate (NMDA) v^a ch^u vⁱn dopamine gi^mn ti^p. Amantadine g^un d^ay d^uu c^h ch^ung minh d^u c^ui thi^p t^uc d^u ph^uc h^ui ch^uc n^{ang} l^ab^unh nh^un l^a tr^ung th^{ai} k^{em} ý

Nh^hng tiⁿ b^u m^ui trong ch^un doán, đⁱu tr^u ch^un th^ung s^o n^{ao}

Vi^tt b^ui Biên t^up viⁿ

Th^u ba, 28 Th^{ang} 3 2017 13:09 - L^un c^op nh^ut cuⁱ Th^u ba, 28 Th^{ang} 3 2017 13:24

th^uc ho^c s^ong th^uc v^ut. Ch^ut ^uc ch^u Acetylcholinesterase nh^u physostigmine, donepezil, rivastigmine, và galanta mine đ^a cho th^uy b^ung ch^ung l^un l^un d^oi v^ui nh^ung c^oi tiⁿ trong b^unh^u ho^c s^o chú ý. Tuy nhiên, donepezil th^ung đ^oc k^e toa do tính d^os^o d^ong, tác d^ong ph^u thu^un l^ui và s^o t^ung tác gi^ua thu^uc và thu^uc. Nh^ung n^o v^un kh^ong ch^ung minh đ^oc s^o c^oi thiⁿ ch^uc n^{ang} và nh^un th^uc sau TBI.

Đã có nh^ung n^o l^uc đ^{ang} k^o trong nh^ung n^{am} g^on đ^{ay} đ^o ch^un doán, đⁱu tr^u và tiⁿ l^ung b^unh nh^un ch^un th^ung s^o n^{ao}. M^uc dù m^ut s^o can thi^p và xét nghi^um đ^a n^oi l^{en} có hi^u qu^u, v^un c^on nh^uu câu h^ui v^u nh^ung gⁱ là ph^ung pháp t^ut nh^ut cho m^ut b^unh nh^un b^u ch^un th^ung n^{ao}.

Ngu^un: Medscape.com